

8D01201 - Мектепке дейінгі оқыту және тәрбиелеу мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін «Болашақ мектепке дейінгі ұйым педагогтерін ертегі терапиясы арқылы балалардың коммуникативтік дағдыларын қалыптастыруға даярлау» тақырыбындағы орындалған Ақынова Жібек Мұхтарқызының диссертациялық жұмысына ресми рецензент, педагогика ғылымдарының докторы, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, жалпы және қолданбалы психология кафедрасының доценті, психология ғылымдарының докторы

Токсанбаева Нургүл Қорғанжановнаның

СЫН-ШКІРІ

р/н №	Критерийлер	Критерийлер сәйкестігі	Ресми рецензенттің ұстанымы
1.	Диссертация тақырыбының (бекіту күніне) ғылымның даму бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкес болуы	1.1 Ғылымның даму бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкестігі:	Ақынова Жібек Мұхтарқызының «Болашақ мектепке дейінгі ұйым педагогтерін ертегі терапиясы арқылы балалардың коммуникативтік дағдыларын қалыптастыруға даярлау» атты диссертациясы 2022 жылғы 3 тамыздағы Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандартты, 14.10.2022 №422 бұйрығы бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізілген Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы құжаттарын басшылыққа алумен сипатталады. Қазақстан Республикасы Президентінің 2022 жыл, 1 қыркүйегіндегі Әділетті мемлекет. Біртұтас ұлт. Берекелі қоғам» атты Қазақстан халқына жолдауы шеңберінде орындалған.
		1) Диссертация мемлекет бюджетінен қаржыландырылатын жобаның немесе нысаналы бағдарламаның аясында орындалған (жобаның немесе бағдарламаның атауы мен нөмірі); 2) Диссертация басқа мемлекеттік бағдарлама аясында орындалған (бағдарламаның атауы) 3) Диссертация Қазақстан Республикасының Үкіметі жанындағы	Диссертация Қазақстан Республикасы Үкіметінің жанындағы Жоғарғы ғылыми-техникалық комиссиямен бекітілген ғылымды дамытудың негізгі бағытымен сәйкес келеді: 7) «Білім беру мен ғылым саласындағы зерттеулер» бағытына сәйкес орындалған; 8) «Әлеуметтік және гуманитарлық ғылымдар саласы бойынша зерттеулер»: ғылыми жұмыс ғылымның және білім берудің негізгі трендтеріне сәйкес әзірленген: жасалған тұжырымдарды мектепке дейінгі педагогика ғылымы саласында ғылым және жоғары білім саясатын жүргізудің заманауи тәсілдерін қолдану бағытында, сонымен қатар мектепке дейінгі тәрбиелеу және оқыту педагогикасы мамандарын

		бағытына сәйкес (бағытын көрсету)	педагогикалық кадрлар біліктілігін арттыру орталықтарында қолдануға болады
2.	Ғылымға маңыздылығы	Жұмыс ғылымға елеулі үлесін қосады/қоспайды, ал оның маңыздылығы ашылған/ашылмаған.	Жұмыс ғылымға елеулі үлесін қосады өйткені болашақ мектепке дейінгі ұйым педагогтерін ертегі терапиясы арқылы балалардың коммуникативтік дағдыларын қалыптастыруға даярлаудың субъект-субъектілік қатынас негізінде, психологиялық-педагогикалық тұрғыда талдап сипаттама берілген. Болашақ мектепке дейінгі ұйым педагогтерін ертегі терапиясын іс-жүзінде қолданудың теориялық негізі жасалып және маңызды тұстары ашып көрсетілген.
3.	Өзі жазу принципі	Өзі жазу деңгейі: 1) жоғары; 2) орташа; 3) төмен; 4) өзі жазбаған	Өзі жазу деңгейі: жоғары. Диссертацияның зерттеу нәтижелерінің дәлелділігі, мақұлданыуы, сынақтан өтуі философиялық, педагогикалық және психологиялық еңбектердегі теориялық және әдіснамалық тұжырымдарға негізделуінен айқын көрінеді.
4.	Ішкі бірлік принципі	4.1 Диссертация өзектілігінің негіздемесі: 1) <u>негізделген</u> ; 2) жартылай негізделген; 3) негізделмеген.	Диссертация өзектілігі ғылымның даму деңгейі мен қоғамдық сұраныстарға байланысты негізделген.
		4.2 Диссертация мазмұны диссертация тақырыбын айқындайды 1) <u>айқындайды</u> ; 2) жартылай айқындайды; 3) айқындамайды	Диссертация мазмұны «Болашақ мектепке дейінгі ұйым педагогтерін ертегі терапиясы арқылы балалардың коммуникативтік дағдыларын қалыптастыруға даярлау» атты диссертация тақырыбына сәйкес келеді. Диссертация мазмұны «Мектепке дейінгі ұйым педагогтерінің ертегі терапиясы арқылы балалардың коммуникативтік дағдыларын қалыптастырудың заманауи мәселелері», «Мектепке дейінгі ұйым педагогтерін ертегі терапиясы арқылы балалардың коммуникативтік дағдыларын қалыптастыруға даярлаудың моделі», «Мектепке дейінгі ұйым педагогтерін ертегі терапиясы арқылы балалардың коммуникативтік дағдыларын қалыптастыруға даярлау жұмыстарының мазмұны мен әдістемесі» атты үш тараула жүйелі түрде көрініс тапқан.

		<p>4.3. Мақсаты мен міндеттері диссертация тақырыбына сәйкес келеді:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) <u>сәйкес келеді;</u> 2) жартылай сәйкес келеді; 3) сәйкес келмейді 	<p>Мақсаты мен міндеттері диссертация тақырыбына сәйкес келеді. Зерттеудің мақсаты - болашақ мектепке дейінгі ұйым педагогтерін ертегі терапиясы арқылы мектеп жасына дейінгі балалардың коммуникативтік дағдыларын қалыптастыруды ғылыми-теориялық негіздеп, жұмыс практикасында қоланудың мазмұны мен әдісін, технологиялары әзірленген. Зерттеу міндеттері - субъект-субъектілік қатынас негізінде балалардың коммуникативтік дағдыларын қалыптастырудың психологиялық-педагогикалық тұстарының сипаттамасы; ертегі терапиясы арқылы балалардың коммуникативтік дағдыларын қалыптастыру түсінігіне талдау беру; мектепке дейінгі ұйым педагогтерін ертегі терапиясы арқылы балалардың коммуникативтік дағдыларын қалыптастырудың құрылымдық-мазмұндық моделі; болашақ мектепке дейінгі ұйым педагогтерін ертегі терапиясы арқылы балалардың коммуникативтік дағдыларын қалыптастырудың элективті курс бағдарламасын түзу және оның тиімділігін тәжірибе арқылы тексеруден өткізіп, ғылыми негізделген ұсыныстар әзірлеу міндеттеріне сәйкес келеді.</p>
		<p>4.4. Диссертацияның барлық бөлімдері мен құрылысы логикалық байланысқан:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) <u>толық байланысқан;</u> 2) жартылай байланысқан; 3) байланыс жоқ 	<p>Диссертацияның барлық бөлімдері мен құрылысы логикалық толық байланысқан. Диссертацияның «Мектепке дейінгі ұйым педагогтерінің ертегі терапиясы арқылы балалардың коммуникативтік дағдыларын қалыптастырудың заманауи мәселелері» («ертегі терапиясы», «субъект-субъектілік қатынас» және «коммуникативтік дағдылар» ұғымдары бойынша ғылыми әдебиеттер зерттелініп, ғалымдардың пікірлері негізінде өз ой тұжырымдары жасалған); «Мектепке дейінгі ұйым педагогтерін ертегі терапиясы арқылы балалардың коммуникативтік дағдыларын қалыптастыруға даярлаудың моделі» (болашақ педагогтерді балалардың коммуникативтік дағдыларын</p>

			<p>қалыптастыруда ертегі терапиясының технологияларын қолдануға даярлау, болашақ педагогтерді ертегі терапиясы арқылы балалардың коммуникативтік дағдыларын қалыптастыру ерекшеліктерін анықтауға даярлау, мектепке дейінгі ұйым педагогтерін ертегі терапиясы арқылы балалардың коммуникативтік дағдыларын қалыптастыруға даярлаудың моделі негізделді), «Мектепке дейінгі ұйым педагогтерін ертегі терапиясы арқылы балалардың коммуникативтік дағдыларын қалыптастыруға даярлау жұмыстарының мазмұны мен әдістемесі» (болашақ мектепке дейінгі ұйым педагогтерін ертегі терапиясы арқылы балалардың коммуникативтік дағдыларын қалыптастыруға даярлау курсының бағдарламасы, болашақ мектеп жасына дейінгі ұйым педагогтерін ертегі терапиясы арқылы балалардың коммуникативтік дағдыларын қалыптастыру жұмыстарының мазмұны, эксперименттік-тәжірибе нәтижелері сипатталады) атты үш тарауы мен құрылымы өзара логикалық бірізділік негізінде толық байланысқан.</p>
		<p>4.5 Автор ұсынған жаңа шешімдер (қағидаттар, әдістер) дәлелденіп, бұрыннан белгілі шешімдермен салыстырылып бағаланған:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) <u>сыни талдау бар;</u> 2) талдау жартылай жүргізілген; 3) талдау өз пікірін емес, басқа авторлардың сілтемелеріне негізделген 	<p>Автор ұсынған жаңа шешімдер (қағидаттар, әдістер) дәлелденіп, бұрыннан белгілі шешімдермен салыстырылып бағаланған:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) сыни талдау бар. <p>Диссертацияда автор келесі жаңа шешімдерді (қағидаттарды) ұсынған: болашақ мектепке дейінгі ұйым педагогтерін ертегі терапиясы арқылы балалардың коммуникативтік дағдыларын қалыптастыруға дайындау субъект-субъектілік қарым-қатынас негізінде психологиялық-педагогикалық тұрғыда сипаттама берілді; ертегі терапиясы арқылы балалардың коммуникативтік дағдыларын қалыптастыру түсінігіне теориялық талдау берілген; мектепке дейінгі ұйым педагогтарын ертегі терапиясы арқылы балалардың коммуникативтік дағдыларын қалыптастыруға даярлаудың құрылымдық-мазмұндық моделі жасалған; болашақ мектепке</p>

			дейінгі ұйым педагогтерін ертегі терапиясы арқылы балалардың коммуникативтік дағдыларын қалыптастыруға даярлаудың элективті курс бағдарламасы негізінде жүзеге асырылып, тәжірибелік жұмыстың тиімділігі дәлелденіп, нәтижелері көрсетіліліп, ұсыныстар әзірленген.
5.	Ғылыми жаңашылдық принципі	<p>5.1 Ғылыми нәтижелер мен қағидаттар жаңа болып табыла ма?</p> <p>1) <u>толығымен жаңа;</u></p> <p>2) жартылай жаңа (25-75% жаңа болып табылады);</p> <p>3) жаңа емес (25% кем жаңа болып табылады)</p>	<p>Ғылыми нәтижелер мен қағидаттар толығымен жаңа болып табылады, өйткені «ертегі терапиясы» мәні нақтыланды, «Болашақ мектепке дейінгі ұйым педагогтерін ертегі терапиясы арқылы балалардың коммуникативтік дағдыларын қалыптастыруға даярлау» ұғымына түсініктеме берілген, болашақ мектепке дейінгі ұйым педагогтерін ертегі терапиясы арқылы балалардың коммуникативтік дағдыларын қалыптастыруға дайындау мәселесіне субъект-субъектілік қарым-қатынас негізінде психологиялық-педагогикалық тұрғыда сипатама берілген; ертегі терапиясы арқылы балалардың коммуникативтік дағдыларын қалыптастыру түсінігіне теориялық талдау берілген; мектепке дейінгі ұйым педагогтерін ертегі терапиясы арқылы балалардың коммуникативтік дағдыларын қалыптастыруға даярлаудың педагогикалық мүмкіндіктері қарастырылып, танымдық, мотивациялық, іс-әрекеттік компоненттері анықталған. Ұстанымдар мен тұғырларына негізделген өлшемдері, көрсеткіштері, әдістерінен тұратын құрылымдық-мазмұндық моделінің жаңадан жасалуымен сипатталған; Мектеп жасына дейінгі балалардың коммуникативтік дағдыларын қалыптастыруда ертегі терапиясын қолдану технологиялары мақсатындағы Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті мен Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік педагогикалық университетінде жүргізілген тәжірибелік-эксперименттік жұмыс барысында әдістеменің тиімділігі анықталған.</p>
		5.2 Диссертацияның қорытындылары жаңа	Диссертацияның қорытындылары толығымен жаңа болып табылады.

		<p>болып табыла ма? 1) <u>толығымен жаңа</u>; 2) жартылай жаңа (25-75% жаңа болып табылады); 3) жаңа емес (25% кем жаңа болып табылады)</p>	<p>Біріншіден, ««коммуникативтік дағдыны қалыптастыру» ұғымының мәні ашылды, «субъект-субъект қарым-қатынас» ұғымына талдау берілген; болашақ мектепке дейінгі ұйым педагогтерінің ертегі терапиясы арқылы балалардың коммуникативтік дағдыларын қалыптастыруға даярлаудың тұлғаға бағыттылған, диалогтық, акмеологиялық, жүйелілік тұғырлары негізделді; мектепке дейінгі ұйым педагогтерін ертегі терапиясы арқылы балалардың коммуникативтік дағдыларын қалыптастыруға даярлаудың құрылымдық-мазмұндық моделі әзірленді; болашақ мектепке дейінгі ұйым педагогтерінің ертегі терапиясы арқылы балалардың коммуникативтік дағдыларын қалыптастыруға даярлаудың әдістері, тәсілдері, технологияларын қолдану мүмкіндіктері қарастырылып, мазмұны жасалып, тәжірибелік – эксперименттік жұмыс нәтижелері ұсынылды.</p>
		<p>5.3 Техникалық, технологиялық, экономикалық немесе басқару шешімдері жаңа және негізделген бе? 1) <u>толығымен жаңа</u>; 2) жартылай жаңа (25-75% жаңа болып табылады); 3) жаңа емес (25% кем жаңа болып табылады)</p>	<p>Техникалық, технологиялық, экономикалық немесе басқару шешімдері толығымен жаңа және ғылыми тұрғыда талаптарға сәйкес негізделген. Мектеп жасына дейінгі балаларды оқыту мен тәрбиелеуде, коммуникативтік дағдыларын қалыптастыруда ертегілердің зор мүмкіндіктері болағанымен, болашақ МДҰ педагогтерін даярлау мәселесіне арналған ғылыми педагогикалық-психологиялық зерттеулердің жеткіліксіздігі анықталған. Ертегі терапиясын қолдану мектеп жасына дейінгі баланың психикалық бағыттағы қасиеттерін жекеше түзетудің құралы ретінде талдау кезінде коммуникативтік дағдыларын дамытудың қажеттіліктері және оқу-тәрбие жұмысында ғылыми негізділігі арасында қайшылықтар анықталған. Бұл диссертациялық зерттеу жұмысында қарама-қайшылықтарын айқындауға мүмкіндік берді, атап айтқанда: дамытудың құрылымдық-мазмұндық моделін педагогикалық-психологиялық қолданбалы жұмыстарда репродукциялауға болады.</p>

6.	Негізгі қорытындылардың негізділігі	Барлық қорытындылар ғылыми тұрғыдан қарағанда ауқымды дәлелдемелерде негізделген/негізделмеген (qualitative research және өнертану және гуманитарлық бағыттары бойынша)	Барлық қорытындылар ғылыми тұрғыдан қарағанда ауқымды дәлелдемелерде негізделген. Зерттеу мәселесінің көкейкестілігін айқындауда оның бүгінгі күнгі жетістіктері мен қарама-қайшылықтары анықталған. 1. Диссертацияда «коммуникативтік дағдыны қалыптастыру» ұғымының мәні ашылды, «субъект-субъект қарым-қатынас» ұғымына талдау берілген. 2. Балалардың коммуникативтік дағдыларын қалыптастыруда ертегі терапиясын қолдану теориясында ертегілердің түрлері зерделеніп, ғалымдардың ертегіге берілген анықтамалары топтастырылды, арт-терапиясының шығу тарихында даму кезеңдері зерделеніп, шетелдік және отандық ғалымдардың жұмыстары талданып, ертегі терапиясының қолдану бағыттары көрсетілді, ертегі терапиясының типологиясы сараланған.
7.	Қорғауға шығарылған негізгі қағидаттар	<p>Әр қағидат бойынша келесі сұрақтарға жауап беру қажет:</p> <p>7.1 Қағидат дәлелденді ме?</p> <p>1) <u>дәлелденді</u>;</p> <p>2) шамамен дәлелденді;</p> <p>3) шамамен дәлелденбеді;</p> <p>4) дәлелденбеді</p> <p>7.2 Тривиалды ма?</p> <p>1) ия;</p> <p>2) <u>жоқ</u></p> <p>7.3 Жаңа ма?</p> <p>1) ия;</p> <p>2) жоқ</p> <p>7.4 Қолдану деңгейі:</p> <p>1) тар;</p> <p>2) орташа;</p> <p>3) <u>кең</u></p> <p>7.5 Мақалада дәлелденген бе?</p> <p>1) <u>ия</u>;</p> <p>2) жоқ</p>	<p>7.1 Бірінші қағидат дәлелденді, өйткені болашақ мектепке дейінгі ұйым педагогтерін ертегі терапиясы арқылы балалардың коммуникативтік дағдыларын қалыптастыруға дайындау мәселесіне субъект-субъектілік қарым-қатынас негізінде іс-әрекетін жүзеге асыру жолдарын меңгерген, ертегі терапиясы арқылы балалардың коммуникативтік дағдыларын қалыптастыру түсінігін кең ауқымды ұғынған, ертегілерді балалардың жас ерекшелігіне байланысты іріктеп алу тәсілдерін үйренген, коммуникативтік дағдыларын қалыптастыруда әдіс-тәсілдерді сәйкес қолдану жолдарын пайдалана білген, болашақ педагогтер шығармашылығын дамытуға негізделген ертегі жазу алгоритмін меңгерген.</p> <p>7.2 Жоқ. Қағидат тривиалды емес, өйткені қағидаттың ғылыми жаңалығы дәлелденген.</p> <p>7.3. Ия. Болашақ мектепке дейінгі ұйым педагогтерін ертегі терапиясы арқылы балалардың коммуникативтік дағдыларын қалыптастыруға даярлаудың мәні айқындалған</p> <p>7.4. Кең. Болашақ мектепке дейінгі ұйым</p>